

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.052.060
Національного університету
«Львівська політехніка»
79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12

ВІДГУК

офіційного опонента

**доктора архітектури, професора Куцевича Вадима Володимировича
на дисертаційну роботу Філіпчука Юрія Володимировича
«АРХІТЕКТУРНА ТИПОЛОГІЯ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ
ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування»**

Суспільний внесок у майбутнє нашої держави, у розвиток її духовно-культурних та мистецько-естетичних ідеалів, ідеологічних вчень вносить культурно-просвітницька робота з молоддю. Процес виховання дітей та молоді повинен визначатися комплексним підходом співпраці державних інституцій із різними соціальними сферами, зокрема освітньою та культурною. Театр в усі часи був інструментом і формою пізнання та усвідомлення феномену людини, тому саме театральньо-видовищна складова є основою функціональних складових сучасного центру культурного розвитку і просвітництва дітей та молоді в Україні.

Актуальність теми дослідження Філіпчука Ю.В. обумовлена новими соціально-економічними перетвореннями в Україні, які шляхом демократизації суспільства сприятимуть розвитку культури і духовності. Розробка нової архітектурної типології театральньо-видовищних об'єктів в Україні для дитячої та молодіжної аудиторії підтверджує актуальність теми дисертаційної роботи, яка ґрунтується на сучасних вимогах культурного будівництва в Україні та положеннях Конституції України, основних нормативно-правових документах у сфері культури (постанови Кабінету Міністрів України, Закони України «Про театри і театральну справу» і «Про культуру»).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дане дисертаційне дослідження має безпосередній зв'язок з програмою науково-дослідної роботи кафедри дизайну архітектурного середовища Інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка» - «Генеza та розвиток дизайну архітектурного середовища громадських, житлових та виробничих споруд» (0108U010404), а також з тематикою курсового та дипломного проектування кафедри.

Сформульована в роботі **мета дослідження** – висвітлення тенденції формування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, та визначення принципів їх типології, а також **відповідні завдання дослідження** – заперечень не викликають.

Подана до розгляду дисертація складається з анотації, переліку умовних позначень, вступу, термінологічного словника, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, ілюстративної частини та додатків. Обсяг дисертації складає 263 сторінки, з яких 139 сторінок основного тексту, 36 сторінок з ілюстраціями, 4 додатки, 17 сторінок списку використаних джерел із 170 позицій.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною. Матеріали дослідження викладені професійною науковою мовою. Результати та висновки виконаної дисертаційної роботи повністю відповідають її темі, сформульованій меті та поставленим завданням.

Ступінь обґрунтованості, достовірності наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у даній дисертації забезпечена відповідним вибором методів (складається з шести окремих ступенів) та логічною послідовністю визначення етапів комплексного дослідження, не викликає сумніву. Велика емпірична база дисертаційної роботи Ю.В.Філіпчука сформована на основі наукового дослідження, яке було впроваджено в навчальний та проектно-пошуковий процес кафедри ДАС, у конкурсне і реальне проектування та відображено у 10-ти наукових публікаціях.

У **Вступі** дисертації викладено актуальність теми дослідження, дана оцінка стану її опрацювання, визначено зв'язок з науковими програмами, сформувано мету і завдання, визначено об'єкт, предмет та методи дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення, наведені апробації отриманих результатів роботи, а також акти впровадження результатів дослідження.

У **Першому розділі** здобувачем розглядається світовий досвід формування дозвілля дітей та молоді у театральних-видовищних центрах на основі вивчення наукових досліджень, починаючи з ландшафтного середовища, подвір'я, обійстя, вулиці, де ігровий простір має окреслену межу, закінчуючи професійними театрами.

У **Другому розділі** запропонована загальна методична основа дослідження, яка складається з шести рівнів: постановка завдання, узагальнення результатів попередніх досліджень, проведення натурного обстеження театрів для дітей та молоді, визначення основних чинників впливу на формування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

У **Третньому розділі** проведений аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду проектування, будівництва та експлуатації театральних-видовищних центрів для дітей та молоді (далі – ТВЦ). На основі узагальнення досвіду автором визначена основна група чинників, що впливає на формування ТВЦ: соціально-економічні, містобудівні, природно-кліматичні, типологічні, технологічні та естетичні.

У **Четвертому розділі** здобувачем визначено три основні архітектурно-типологічні групи, на основі яких запропоновано формувати ТВЦ: за функціональним призначенням, за об'ємно-планувальною структурою та просторово-композиційною організацією, за містобудівним розташуванням. На основі результатів проведених анкетувань архітекторів-проектувальників, театральних діячів (директорів театрів, режисерів, акторів, сценографів) з України та зарубіжжі (близько 30-ти) здобувачем визначені принципи архітектурно-планувальної організації ТВЦ за новою типологією.

У П'ятому розділі автором дисертації розроблені структуро-формувальні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Здобувачем пропонується класифікація театральних-видовищних об'єктів, призначених для дитячої та молодіжної аудиторії, які визначаються такими ознаками: містобудівні, архітектурно-типологічні, композиційні та стильові.

У дисертаційній роботі запропоновані рекомендації щодо складу та параметрів приміщень і їх функціональних зв'язків, які сформовані у будівлях театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

Апробація структуро-формувальних принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді було здійснено здобувачем у ряді пошукових проєктів (20 проєктів різних рівнів: 3 у реальному проєктуванні, 3 в конкурсному і у пошуковому, 14 у навчальному проєктуванні).

Аналіз дисертаційної роботи Ю.В.Філіпчука з наведеними у ній науковими положеннями і рекомендаціями дозволяє зробити висновок про обґрунтованість отриманих результатів і відповідність встановленим вимогам.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у визначенні напрямків розвитку структуро-формувальних принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, які є актуальними для умов сучасної України.

Здобувачем отримано такі наукові результати:

Вперше:

1. Розроблені науково обґрунтовані положення архітектурної типології та проєктні пропозиції нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

2. Сформована класифікація театральних-видовищних центрів для дітей та молоді за містобудівним розташуванням, архітектурно-типологічними, естетичними та конструктивними рішеннями.

3. Запропоновано структуро-формульальні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

4. Надані рекомендації щодо складу приміщень, їх взаємозв'язку та параметрів при формуванні будівель театральних-видовищних центрів для дітей та молоді у вигляді структурної моделі.

Набуло подальшого розвитку:

1. Узагальнення досліджень з архітектури театральних-видовищних центрів у вітчизняній та зарубіжній практиці.

2. Створення джерельної бази досліджень архітектурної типології театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді.

3. Доповнення термінів та визначень понять в галузі театральної архітектури.

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає у розробленні пропозицій нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді на основі запропонованих структуро-формульальних принципів проектування та будівництва театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді. Результати роботи можуть бути використані для складання завдань на проектування нових, реконструкції існуючих театральних-видовищних центрів, при розробленні завдань для діяльності науково-дослідних інституцій, під час формування навчальних програм і курсів у закладах вищої освіти України архітектурного і театрального профілів.

Апробацію результатів дослідження проведено автором на 8-ми науково-технічних вітчизняних та міжнародних конференціях і семінарах, які відбувались в період з 2017 по 2019 роки.

Поряд з позитивними якостями дисертації слід вказати на дискусійні питання та зауваження:

1. Підрозділ 1.2 «Еволюція і форми дитячого дозвілля і зокрема видовищного в часі, просторі, архітектурі» (стор. 38-49) носить описовий характер.
2. У підрозділі 2.2 «Методичні заходи комплексного дослідження архітектури для дітей та молоді» (стор. 61-64) слід додати проведені автором натурні обстеження театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.
3. У підрозділі 3.1 «Аналіз результатів проектування театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді і чинників, що впливають на їх архітектуру» (стор. 73-76) наводиться не дуже структурований аналіз.
4. У підрозділі 3.2 «Порівняльний аналіз проектування і будівництва театральних-видовищних об'єктів в Україні і світі» (стор. 87-89) слід було б додати аналіз існуючої мережі театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні, а також декілька ілюстрацій театральних об'єктів.

Всі зазначені вище зауваження не знижують високого наукового рівня дослідження здобувача і легко можуть бути враховані у подальшій його роботі.

Наведене вище дозволяє стверджувати, що дисертація Філіпчука Юрія Володимировича на тему «Архітектурна типологія театральних-видовищних центрів для дітей та молоді» є завершеною самостійною кваліфікаційною працею, яка за своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, рівнем наукового та практичного значення отриманих результатів, а також за кількістю та обсягом публікації відповідає положенням Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40, а її автор – Філіпчук Юрій Володимирович,

заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – «Архітектура та містобудування».

Офіційний опонент
завідувач кафедри архітектурного
проектування цивільних будівель
Київського національного університету
будівництва та архітектури,
доктор архітектури, професор,
Заслужений архітектор України

В.В. Куцевич

Підпис доктора архітектури,
професора Куцевича В.В.

ЗАСВІДЧУЮ

Вчений секретар

Вченої ради КНУБА

О.С. Петренко